

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

523. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 22 I 23 LUTEGO 2017 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Strategia kosmiczna dla Europy«”

[COM(2016) 705 final]

(2017/C 209/03)

Sprawozdawca: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 26.10.2016
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	9.3.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	30.3.2017
Sesja plenarna nr	524
Wynik głosowania	199/02/03
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji Europejskiej „Strategia kosmiczna dla Europy” i popiera zaproponowane w nim wytyczne. Te ostatnie zawierają szereg nowych elementów, w tym otwarcie się na społeczeństwo obywatelskie, położenie nacisku na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), zachęcanie do badań i rozwoju oraz zwrócenie uwagi na konieczność zapewnienia odpowiednich przepływów finansowych w działaniach związanych z przestrzenią kosmiczną, także poprzez uruchomienie kapitału prywatnego.

1.2. EKES zachęca Komisję do dalszych działań w tym kierunku i do uwzględnienia jeszcze bardziej ambitnej perspektywy. Pierwsza część komunikatu zatytułowana jest „Maksymalizacja korzyści z działalności związanej z przestrzenią kosmiczną dla społeczeństwa i gospodarki UE”. Zawiera ona wiele zaleceń sformułowanych przez Komitet w projekcie pt. „Przestrzeń kosmiczna i społeczeństwo”.

1.3. EKES dostrzega dualny charakter zdolności do działania w przestrzeni kosmicznej. Potwierdza jednak swoje zdecydowane poparcie dla polityki kosmicznej ukierunkowanej na **potrzeby cywilne** (pokój i współpracę), uznając znaczenie wykorzystywania systemów monitorowania przestrzeni kosmicznej do celów zapewnienia bezpieczeństwa publicznego i ochrony. Takie podwójne zastosowanie jest jednym z czynników warunkujących sukces zintegrowanych i zharmonizowanych polityk zapewniających dobrobyt obywatelom Europy.

1.4. Mając na uwadze dotychczasowe doskonałe wyniki pod względem dokładności i niezawodności, EKES ma nadzieję, że Komisja opracuje rozporządzenie, na mocy którego wykorzystanie Galileo jako systemu geopozycjonowania stanie się w Europie priorytetowe, a w niektórych konkretnych przypadkach, preferowane.

1.5. Inwestycje planowane na nadchodzące lata są wystarczające na potrzeby programów Copernicus i Galileo, ale należy je zagwarantować. W przyszłym roku rozpocznie się debata na temat nowych wieloletnich ram finansowych dla Unii. Komitet opowiada się za przydzieleniem dodatkowych środków w celu sprostania nowym wyzwaniom związanym ze zmianą klimatu, bezpieczeństwem i ochroną przed zewnętrznymi zagrożeniami. Można by wykorzystać program „Horyzont 2020” i fundusze strukturalne do wspierania działalności rozwojowej w sektorze kosmicznym.

1.6. Komitet zwraca się do Komisji, by wraz z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym wyłoniła nowe możliwości finansowania, by zachęcić prywatnych inwestorów do brania pod uwagę sektora kosmicznego. Komisja mogłaby w tym celu współpracować poprzez organizowanie spotkań na poziomie poszczególnych zainteresowanych państw członkowskich, podczas których banki, inwestorzy instytucjonalni i przedsiębiorstwa byłyby zachęcane do analizowania nowych form inwestycji, w tym klastrów kosmicznych.

1.7. EKES jest zdania, że jedynym sposobem zapewnienia długofalowego powodzenia unijnej strategii kosmicznej jest aktywne zaangażowanie wszystkich państw członkowskich. Cel ten można osiągnąć przez konkretne i ukierunkowane środki budowania zdolności mające na celu pomaganie w szczególności państwom członkowskim o rodzących się zdolnościach do działania w przestrzeni kosmicznej i interesach w tej dziedzinie. Środki takie można zacząć realizować m. in. przez organizowanie szkoleń, działania informacyjne, konsultacje (zarówno techniczne, jak i wśród użytkowników), projekty demonstracyjne, inicjatywy regionalne, synergii między zaawansowanymi i rozwijającymi zdolności państwami członkowskimi oraz inne środki dopasowane do potrzeb państw członkowskich.

1.8. Edukacja i zwiększanie świadomości społecznej w zakresie korzyści oferowanych przez informacje i dane dostępne za pośrednictwem działalności związanej z przestrzenią kosmiczną mają kolosalne znaczenie. Uwzględnianie działalności związanej z przestrzenią kosmiczną w programach szkół, uczelni i w dalszym kształceniu również byłoby istotne.

1.9. Szkolenie techników i inżynierów ma kluczowe znaczenie dla przyszłości europejskiego przemysłu. Wzmocnienie europejskiego rynku pracy, poprawa infrastruktury na potrzeby ćwiczeń i testów, centra doskonałości i uczenia się przez całe życie oraz stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności do nowych poziomów uwzględniających naukę o kosmosie muszą być podstawą europejskiej strategii w zakresie przestrzeni kosmicznej.

1.10. W tym celu Komitet zwraca się do Komisji o sprawdzenie, czy możliwe jest stworzenie jednego portalu przedstawiającego wszystkie działania podejmowane przez różne organizacje i agencje. Portal ten powinien być dostępny dla wszystkich zainteresowanych obywateli i operatorów. Powinien podkreślać korzyści związane z wszystkimi bieżącymi działaniami i wypunktować potencjalne możliwości oferowane przez gospodarkę kosmiczną, w szczególności dla MŚP.

1.11. W niedawnej opinii w sprawie europejskiej inicjatywy dotyczącej przetwarzania w chmurze⁽¹⁾ Komitet zwrócił uwagę na „problemy uniemożliwiające Europie wykorzystanie potencjału danych, w szczególności w odniesieniu do braku interoperacyjności, fragmentacji struktur oraz ich zamknięcia na inny wkład i inną wymianę”. Oczywiście jest, że te same problemy dotyczą również naziemnej infrastruktury europejskiego systemu kosmicznego i muszą zostać przezwyciężone tak szybko, jak to możliwe.

1.12. Europa posiada doskonałą infrastrukturę do wynoszenia satelitów na orbitę, a nowa generacja rakiet nośnych, takich jak Ariane i Vega, przyczynia się do znacznych oszczędności, częściowo dzięki zacieśnieniu współpracy między państwami członkowskimi. Rozwój pojazdów nośnych wielokrotnego użytku doprowadzi do znacznego obniżenia kosztów i umożliwi dostęp do działalności związanej z przestrzenią kosmiczną tym krajom, które nie dysponują środkami, by zapewnić skuteczną infrastrukturę w przestrzeni kosmicznej.

1.13. Rośnie zainteresowanie małymi satelitami dla systemów łączności i monitorowania. Nawet na rynku obserwacji Ziemi oczekuje się znacznego wzrostu rynku małych satelitów dzięki nowym zastosowaniom. W związku z tym ważne jest, by w celu wykorzystania tego rynku UE skoncentrowała się na rozwoju mini- i nanosatelitów. Będzie to jednocześnie stanowić okazję nie tylko dla mniejszych państw członkowskich, ale również dla podmiotów prywatnych. EKES podkreśla jednak, że rozwój mniej kosztownych satelit monitorujących powierzchnię Ziemi będzie się wiązał z ogromną ilością danych. Ochrona życia prywatnego wszystkich obywateli i użytkowników powinna być traktowana priorytetowo, czemu towarzyszyć muszą wysoki poziom świadomości i solidne uregulowania⁽²⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 86 (pkt 3.5).

⁽²⁾ Zob. opinia EKES-u Dz.U. C 125 z 21.4.2017, s. 51.

1.14. Zapewnienie dostępu do infrastruktury kosmicznej i zagwarantowanie jej bezpieczeństwa jest jednym z priorytetów, którymi będzie musiała zająć się Komisja. Niezbędna jest współpraca z innymi państwami, aby uniknąć wyścigu do najkorzystniejszych orbit i braku zainteresowania zarządzaniem kwestią śmieci kosmicznych. Należy zatem zintensyfikować działania dyplomatyczne związane z zarządzaniem przestrzenią kosmiczną. Jednocześnie EKES zaleca, aby UE wspierała innowacje w dziedzinie usuwania odpadów w przestrzeni kosmicznej.

1.15. Niedawne spotkania na szczeblu globalnym⁽³⁾ również uwypukliły znaczenie takiej współpracy. W ich wyniku określono cztery filary: gospodarkę, społeczeństwo, dostępność i dyplomację. Kwestie te były zawsze przedmiotem uwagi EKES-u, który podjął inicjatywę zaakcentowania ich znaczenia dla gospodarki i społeczeństwa.

1.16. Należy w związku z tym przyjąć nowe podejście do wykorzystywania danych, ułatwiając MŚP dostęp do nich, uświadamiając obywatelom i MŚP, że mają możliwość niedyskryminacyjnego dostępu do tych kanałów informacyjnych związanych z dużymi zbiorami danych, wzmacniając ochronę przed atakami cybernetycznymi i ciągle rozwijając nowe zastosowania za pośrednictwem ukierunkowanych inicjatyw wykorzystujących kreatywność naszych naukowców, uniwersytetów i przedsiębiorstw EKES podkreśla, że zgodnie z konwencją z Aarhus należy ułatwiać korzystanie z dużych zbiorów danych w celu ochrony środowiska za pomocą ustalenia przystępnych kosztów.

2. Streszczenie propozycji Komisji

2.1. UE dysponuje obecnie drugim co do wielkości publicznym budżetem kosmicznym na świecie i jest głównym klientem instytucjonalnym w Europie korzystającym z usług wynoszenia na orbitę. W jej posiadaniu znajdują się światowej klasy systemy kosmiczne: Copernicus do obserwacji Ziemi oraz EGNOSS i Galileo do nawigacji satelitarnej i geopozycjonowania. W latach 2014–2020 sama UE zainwestuje 12 mld EUR w działalność związaną z przestrzenią kosmiczną.

2.2. Technologie kosmiczne stały się nieodzowne w codziennym życiu europejskich obywateli. Ponadto rozwiązania związane z przestrzenią kosmiczną przynoszą korzyści w wielu różnych kontekstach, takich jak zarządzanie łańcuchami żywiłowymi, rolnictwo, transport, infrastruktura energetyczna i globalne wyzwania. Kosmiczne technologie, dane i usługi mogą stanowić podstawę wielu unijnych polityk i kluczowych priorytetów politycznych. Przestrzeń kosmiczna ma również dla Europy znaczenie strategiczne: wzmacnia jej rolę jako podmiotu o znaczeniu globalnym, stanowi atut pod względem bezpieczeństwa i obrony i pomaga w pobudzaniu zatrudnienia, wzrostu oraz inwestycji. Europa posiada prężny przemysł produkcji satelitów, którego udział w otwartych rynkach światowych wynosi około 33 %, a także dynamiczny sektor usług pochodnych obejmujący dużą liczbę MŚP. Wartość sektora europejskiej gospodarki kosmicznej szacowano w 2014 r. na kwotę 46–54 mld EUR, co stanowiło 21 % wartości światowego sektora kosmicznego.

2.3. Zgodnie z art. 189 Traktatu (TFUE) Komisja proponuje zatem nową Strategię kosmiczną dla Europy, w której skoncentrowano się na czterech strategicznych celach:

A. Maksymalizacji korzyści z działalności związanej z przestrzenią kosmiczną dla społeczeństwa i gospodarki UE poprzez

- a) zachęcenie do korzystania z usług związanych z przestrzenią kosmiczną i wykorzystywania danych pozyskanych w przestrzeni kosmicznej; oraz
- b) rozwijanie unijnych programów kosmicznych i zaspokajanie potrzeb nowych użytkowników.

B. Rozwijanie konkurencyjnego i innowacyjnego w skali globalnej europejskiego sektora kosmicznego poprzez

- a) wspieranie badań, innowacji i rozwoju umiejętności; oraz
- b) wspieranie przedsiębiorczości i nowych możliwości biznesowych.

C. Wzmocnienie autonomii Europy w zakresie dostępu do przestrzeni kosmicznej i jej wykorzystania w bezpiecznym i zabezpieczonym środowisku poprzez:

- a) utrzymanie przez Europę autonomicznego dostępu do przestrzeni kosmicznej;
- b) zapewnienie dostępu do widma radiowego;
- c) zapewnienie ochrony i odporności europejskiej infrastruktury kosmicznej o kluczowym znaczeniu;

⁽³⁾ Forum wysokiego szczebla – przestrzeń kosmiczna motorem zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Dubaj, 24 listopada 2016 r.

d) wzmocnienie synergii między cywilną i wojskową działalnością związaną z przestrzenią kosmiczną.

D. Wzmacnianie roli Europy jako podmiotu o znaczeniu globalnym i wspieranie współpracy międzynarodowej.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES zawsze bardzo aktywnie wspierał Komisję i zainteresowane strony w zagadnieniach dotyczących przestrzeni kosmicznej.

3.2. EKES określił szereg priorytetów w opiniach w sprawie przestrzeni kosmicznej:

- wprowadzenie proaktywnej polityki na rzecz MŚP i wspieranie zatrudnienia,
- angażowanie państw członkowskich o rodzących się zdolnościach do działania w przestrzeni kosmicznej i interesach w tej dziedzinie,
- istotna poprawa europejskiego rządzenia,
- angażowanie społeczeństwa obywatelskiego w określaniu strategicznych wyborów,
- inwestowanie w sektor kosmiczny i podkreślanie roli finansowania i funduszy inwestycyjnych,
- wspieranie działalności badawczo-rozwojowej, promowanie programów badawczych na wszystkich poziomach w dziedzinie lotnictwa i kosmonautyki oraz technologii,
- rozwijanie współpracy w dziedzinie kosmicznej między władzami europejskimi, krajowymi i regionalnymi, przedsiębiorstwami i użytkownikami końcowymi.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. *Strategia kosmiczna i WRF*⁽⁴⁾: aspekty finansowe

4.1.1. Ambitna strategia wymaga ambitnego budżetu. Według Komisji budżet UE związany z przestrzenią kosmiczną jest drugim największym na świecie. Jest on połączeniem budżetu Unii Europejskiej, odrębnych budżetów państw członkowskich przeznaczonych na przestrzeń kosmiczną i budżetu Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA). Budżet USA jest prawie czterokrotnie większy niż budżet UE. Bardzo trudno jest oszacować rzeczywiste wydatki Rosji i Chin w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, gdyż nie wszystkie dane odnoszące się do ich działalności kosmicznej są publicznie dostępne. Z drugiej strony, jeśli porówna się budżety kosmiczne wyrażone jako procent PKB, to Europa zajmuje jedynie szóste miejsce.

4.1.2. Ambitne cele KE wymagają uruchomienia ogromnych inwestycji, na które sam sektor publiczny nie może sobie pozwolić. Udział inwestorów prywatnych, sektora bankowego, funduszy inwestycyjnych oraz innych podmiotów finansowych ma kluczowe znaczenie dla wspierania rozwoju badań i nowych zastosowań.

4.1.3. Komunikat niewystarczająco uwypukla i wspiera kluczową rolę MŚP, a powinien ją wzmocnić, zwłaszcza w wypadku innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up. Chociaż poświęcono więcej uwagi ich mocnym stronom, jeśli chodzi o innowacyjność, to proponowane rozwiązania finansowe nie wychodzą naprzeciw rzeczywistym potrzebom tego sektora, który cierpi na chroniczny brak środków. System bankowy niechętnie wspiera innowacje ze względu na wysokie ryzyko z tym związane. Wiele MŚP nie może uczestniczyć w publicznych zaproszeniach do składania ofert, gdyż te ostatnie są często dostosowane do dużych podmiotów. W związku z tym należy zwiększyć wsparcie dla MŚP poprzez wprowadzenie przetargów dla tej wielkości przedsiębiorstw. W przypadku większych projektów krokiem we właściwym kierunku byłoby również bardziej otwarte zlecenie podwykonawstwa szerszemu zakresowi MŚP. Program „Horyzont 2020” i inne programy dotyczące badań i rozwoju mają do odegrania ważną rolę i należy je jak najszerzej wykorzystywać z punktu widzenia MŚP.

4.1.4. EKES jest zaniepokojony możliwymi skutkami BREXIT-u i jego wpływem na europejskie działania związane z przestrzenią kosmiczną. Zjednoczone Królestwo jest jednym z wiodących państw członkowskich w dziedzinie przestrzeni kosmicznej. W związku z tym UE musi rozważyć możliwości współpracy ze Zjednoczonym Królestwem w dziedzinie kosmicznej.

⁽⁴⁾ Wieloletnie ramy finansowe (WRF).

4.2. **Budowanie zdolności w państwach członkowskich**

4.2.1. Nie wszystkie państwa członkowskie UE są głęboko zaangażowane w działalność związaną z przestrzenią kosmiczną i niestety nie wszystkie sektory (w tym prywatne i publiczne) dostrzegają związane z tą działalnością korzyści. Na przykład w sektorze publicznym działalność związana z przestrzenią kosmiczną może być skutecznie wykorzystywana w różnych obszarach, w tym w bieżącym monitorowaniu terytorialnym, monitorowaniu skuteczności izolacji budynków, wykrywaniu nielegalnych wysypisk śmieci i wielu innych dziedzinach.

4.2.2. W celu zapewnienia konkurencyjności sektora kosmicznego UE, zasadnicze znaczenie ma zaangażowanie wszystkich państw członkowskich o rodzących się zdolnościach do działania w przestrzeni kosmicznej i interesach w tej dziedzinie, a także zainteresowanych stron, przedsiębiorców, naukowców oraz innych instytucji. Komisja powinna zaproponować konkretne środki.

4.3. **Zarządzanie**

4.3.1. Komitet docenia fakt, że niedawna dyskusja dotycząca kwestii zarządzania, na którą EKES zwracał uwagę w szeregu wcześniejszych opinii, została rozstrzygnięta. Strategia Europejskiej Agencji Kosmicznej została zatwierdzona podczas posiedzenia Rady Ministerialnej ESA w grudniu 2016 r. (w tym podział budżetu między poszczególne programy na lata 2017–2021). Strategie UE i ESA nie są już różne, lecz komplementarne.

4.4. **Usługi pochodne i wymogi w zakresie infrastruktury**

4.4.1. Istnieje **pilna** potrzeba ustanowienia ośrodków przetwarzania dużych zbiorów danych w celu przechowywania, wstępnego przetwarzania i analizowania danych pobieranych z programu Copernicus. Zdolność do wykorzystywania danych historycznych w połączeniu z programem Copernicus jest również bardzo istotna dla opracowania nowych instrumentów w tej dziedzinie.

4.4.2. UE zobowiązała się do realizacji ambitnego porozumienia COP 21 oraz celów zrównoważonego rozwoju. EKES podkreśla, że satelitarne systemy monitorowania i urządzenia do przetwarzania dużych zbiorów danych w terenie mają kluczowe znaczenie dla pomyślnego wdrożenia zobowiązań – zarówno lokalnych, jak i globalnych. Istnieje wyraźna potrzeba opracowania nowych narzędzi związanych ze zmianą klimatu, tak jak postulował EKES w poprzednich opiniach, takich jak NAT/696⁽⁵⁾.

4.4.3. Jak uzgodniono w porozumieniu osiągniętym w ramach COP 21, LULUCF⁽⁶⁾ ma do odegrania ważną rolę w pochłanianiu obecnych poziomów CO₂ w atmosferze. Lasy są pochłaniaczami dwutlenku węgla, a codzienne precyzyjne monitorowanie stanu lasów może zapobiegać nielegalnej ścinie drzew i zachęcać do aktywnej gospodarki leśnej, w tym do sadzenia większej liczby drzew o szybkim tempie wzrostu, i do wczesnego wykrywania pożarów lasów oraz zapobiegania im. Obecne propozycje UE, które umożliwiają kompensowanie emisji CO₂ w sektorach takich jak przemysł lub transport poprzez wykorzystanie leśnych pochłaniaczy CO₂ lub poprzez wzrost lasów, kładą znacznie większy nacisk na kwestie gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Propozycje te wyraźnie wskazują na pilną potrzebę opracowania narzędzi monitorowania w oparciu o program Copernicus. Narzędzia te mają kapitalne znaczenie w skali międzynarodowej, ponieważ mogą być wykorzystywane do precyzyjnego monitorowania faktycznych postępów w łagodzeniu zmiany klimatu i pochłanianiu CO₂ w różnych krajach na całym świecie.

4.4.4. EKES uznaje, że satelitarne systemy monitorowania i ośrodki danych mają istotne znaczenie dla zrównoważonej produkcji żywności w przyszłości. W szczególności oferują znaczne korzyści dla rolnictwa precyzyjnego, między innymi ze względu na to, że Galileo i GNSS pozwalają zaoszczędzić paliwa kopalne. Co więcej, oprogramowanie wykorzystujące obrazy o różnej częstotliwości uzyskane z programu Copernicus mogą dokładnie określić te obszary pól, gdzie poziom wilgocci lub składników odżywczych jest albo zbyt niski, albo zbyt wysoki, co następnie umożliwia skorygowanie ilości wody i składników odżywczych. To z kolei pozwala zaoszczędzić wodę słodką i ograniczyć do minimum stosowanie nawozów i pestycydów. Znacznie zwiększa to zrównoważoność systemów rolniczych, promuje wczesne wykrywanie chorób roślin i zapobieganie im, pozwala przewidzieć przyszłe plony i zapewnia zarówno istotne korzyści ekonomiczne, jak i bardzo pozytywny wpływ społeczny i środowiskowy.

4.4.5. Należy dalej rozwijać precyzję pomiarów meteorologicznych w celu ułatwienia wczesnego wykrywania ekstremalnych warunków pogodowych i zapobiegania im bądź przygotowywania się na ich wystąpienie. Może to ograniczyć straty żywności w gospodarstwach rolnych, a także ochronić ludzi przed zagrożeniem dla ich zdrowia i własności.

⁽⁵⁾ Opinia EKES-u – Wspólny wysiłek redukcyjny do roku 2030 oraz użytkowanie gruntów, zmiana użytkowania gruntów i leśnictwo (LULUCF) (Dz.U. C 75 z 10.3.2017, s. 103).

⁽⁶⁾ Użytkowanie gruntów, zmiana użytkowania gruntów i leśnictwo (LULUCF).

4.5. *Informowanie, edukowanie, uświadamianie*

4.5.1. W 2014 r. EKES zainaugurował swój projekt pt. „Przestrzeń kosmiczna i społeczeństwo”, w którym partnerzy podkreślali konieczność uczynienia postępów poprzez włączenie całego społeczeństwa w debatę na temat znaczenia roli odgrywanej przez Europę w sektorze kosmicznym. Europejskie społeczeństwo obywatelskie musi być odpowiednio konsultowane, jeżeli chcemy zrozumieć jego oczekiwania i potrzeby.

4.5.2. Komunikat Komisji nie zawiera żadnego odniesienia do tego strategicznego wyzwania, chociaż konsultacje społeczne w sprawie strategii kosmicznej dla Europy odbyły się w 2016 r. Debata na temat polityki związanej z przestrzenią kosmiczną jest tradycyjnie ograniczona do udziału głównych zainteresowanych stron, z pominięciem faktu, że jeśli chcemy stworzyć rynek zorientowany na konsumenta, to ci ostatni muszą wiedzieć o korzyściach i możliwościach oferowanych przez technologie i być ich świadomi.

4.5.3. Każdy podmiot o istotnym znaczeniu posiada indywidualną strategię komunikacyjną, brakuje jednak wspólnej wizji lub planu strategicznego, które można by było przedstawić ogółowi społeczeństwa. EKES jest przekonany, że wdrożenie strategii jest niemożliwe bez zaangażowania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, zarówno publicznych, jak i prywatnych, w stosowny plan działania.

4.5.4. Należy zorganizować dla użytkowników końcowych spotkania na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim. Istnieje także potrzeba organizowania kampanii informacyjnych przy aktywnym udziale władz lokalnych.

4.5.5. EKES zwraca się do Komisji i głównych partnerów o uruchomienie portalu „Przestrzeń kosmiczna i społeczeństwo” przy współpracy organizacji publicznych i prywatnych oraz przedsiębiorców. Działania informacyjne i podnoszące świadomość powinny być jednym z czołowych priorytetów nowej polityki kosmicznej, której ostatecznym celem będzie zaspokojenie rzeczywistych potrzeb obywateli.

Bruksela, dnia 30 marca 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
